

לאברהם

ויקראו לפניו אברהם (בראשית טו, כג)
”זה יוסף שהוא לב בחממה” (רמב”ם)

מתורגמו ומשנתו של
שר התורה הנאון הקדוש
רבי יוסף ענגיל זצ”ל

פרשת אמור תשפ”ה • שנה ה' - גליון רכ”ד • מכון ”אוהבי תורה” להוצאת ספרי רבינו זי”ע

תפארת יוסף

פנינים על פרשת השבוע

צינונים לתורה כלל לח

ובת איש כהן פי תחל לזנות את אביה
היא מחללת באש תשרף (כא, ט).

חומר בת כהן מבעולה - משום שחיללה

כהונתה ♦ הקפדת התורה היא רק במחלל את עצמו

ראיתי להכביר שור קידושין (לד: ד”ה תוספות) דכתב לעניין לאו הניתק לעשה, דאם אין העשה נוהגת באשה, היא לוקה על הלאו. וכתב שם בזה וז”ל: ואל תתמה שנמצא חומר בנשים מבאשים לעניין עונש, דהכי נמי אשכחן בת כהן, אפילו נבעלה לכהן בזנות, היא בשריפה ובעולה בחנק (סנהדרין נא). כו’, עכ”ל.

ולענ”ד, הך דבת כהן היא בשריפה, אין זה חומר באשה מבאיש, רק הוא בשביל איסור בפני עצמו שעברה האשה - במה שחיללה כהונתה בזנותה, וכמו שנאמר 'את אביה היא מחללת באש תשרף', והכוונה על שחיללה קדושת כהונתה הבא לה מאביה ושבתו, עיין בתרגום (כאן) ובמפרשי התורה (ראה בכור שור וחזקוני כאן).

ולכן בעולה - אף אם הוא כהן, מכל מקום כיון דאין כהן מתחלל בזנות, כמבואר בסוטה (כג) במשנה, לכן אין חיוב שריפה לבועל, רק לנבעלת. ואין כאן חומר באשה מבאיש כלל, רק שהאשה עברה עבירה שלא עבר האיש - במה שחיללה כהונתה, ועבור העבירה ההיא הוחמר דינה לשריפה.

ואין לומר, דגם הבועל גם כן הרי עבר זה - במה שחילל כהונת האשה בפעולו אותה. דהא לאו קושיא היא, דיש לומר דאחילול כהונת עצמו הוא דקפיד קרא בעניין זה, וכמו שנאמר 'את אביה היא מחללת', דהקפידה על שחיללה הכהונה הבא לה מאביה, דניתן לה בירושה מעלה זאת, והיא באה וחיללה אותה, וזה פשוט.

גליוני הש”ס יבמות טו.

וכהן פי יקנה נפש קנין פספו הוא יאכל בו (כב, יא).

כח שלישי - אם אוכל בתרומה

ביבמות (סו), ומונין לאשה שקנתה עבדים, ועבדיו שקנו עבדים שיאכלו בתרומה, שנאמר 'וכהן כי יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו', קנינו שקנה קנין אוכל.

בתוספתא ביבמות (פ”ט ה”ה) נאמר 'נעבד'ה', והוא חידוש יותר, דהוי כח שלישי. ועיין ספר החינוך (מצוה רפ ד”ה עבד) שכתב באמת, דעבד של עבד שקנה עבד - אין עבד השלישי ההוא אוכל, עיין שם. ועיין שם במנחת חינוך (אות כח) שתמה על זה, דמנא ליה הא.

ונראה לענ”ד פשוט, שיצא לו מדשני הש”ס לשון התוספתא מ'עבדה' ל'עבדיו', מוכח דהש”ס פליג בזה אתוספתא, וסבירא ליה דעבדי האשה שקנו עבדים אין אוכלין. והטעם פשוט, דסבירא לה לגמרא דמ”י יקנה קניין כספו יש ללמוד רק קניין שקנה, לא קניית של קניין שקנה, וכמו שכתב החינוך ז”ל שם טעם זה, עיין שם היטב, ואם כן הוא הדין לעבדי עבדים שקנו עבדים - שאין אוכלין.

ופשוט דאין לחלק בזה בין עבדו של עבד לעבדו של אשה, ואדרבה עבד הוא קניין גמור טפי של כהן - מאשה, וזה פשוט.

גליוני הש”ס בבא בתרא עד:

ומעוף וכתות ונתיק וקרת לא תקריבו
לד' ובארצכם לא תעשו (כב, כד).

אין סירס הקב”ה את הזכר של הלוי

בבבא בתרא (עד:), כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, זכר ונקבה בראם, אף לויתן נחש בריח ולויתן נחש עקלתון זכר ונקבה בראם, ואלמלי נזקקין זה לזה - מחריבין כל העולם כולו, מה עשה הקדוש ברוך הוא, סירס את הזכר והרג הנקבה כו', ואף 'בהמות בהררי אלף' (תהלים ג) זכר ונקבה בראם וכו', מה עשה הקדוש ברוך הוא, סירס הזכר.

עיין שאילת יעב”ץ (ח”א סימן קיא ד”ה ולכאורה) שהעיר, לפי המבואר במדרש (שמו”ר ל, ט) שהקדוש ברוך הוא מקיים התורה, אם כן אין סירס כו', הא אית ביה לאו ד'בארצכם לא תעשו', כמבואר בחגיגה (יד:).

ותיירץ, דכיון דסריס בידי שמים מותר לבוא בקהל (ראה יבמות עה:), אלמא בדידי שמים לא מיחשיב סריס, על כן הוא הדין לאיסור סירוס - כל בידי שמים ליתא לאיסורא, עיין שם היטב.

אוצרות יוסף דרוש ח

עד ממחרת השבת השביעית

תספרו חמשים יום (כג, טו).

ענין הספירה - לזכות ל'חכמה' על ידי התורה

הנה, ימי הספירה הם הכנה לקבלת התורה (ראה זוה”ק אמור צז: דרשות מהר”ל על התורה ד”ה ומפני) דהיא נובלות חכמה שלמעלה (ראה ב”ר יז, ה).

ואין הקדוש ברוך הוא נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה - ברכות (נה), ולכן צריך לזכות לחכמה, ועל כן באה המצוה למנות הימים, דזה מביא חכמה, 'למנות ימינו כן הודע' (תהלים צ, יג), פירוש, תן לנו דעת להבין יקרת הזמן ולמנות הימים, ולא נבלה הזמן לריק, רק בהשגת השלימות, ועל ידי זה יא 'ונביא לבב חכמה' (שם), ודו”ק. ואם כן כל עניין הספירה - לזכות לחכמה.

גליוני הש”ס סוכה מא:

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר (כג, מ).

לולב בעצם אינו מצה שעל גופו

בסוכה (מא:), 'ולקחתם' - שתאה לקיחה ביד כל אחד ואחד.

עיין רוקח (סימן שסו ד”ה מצאתי) וז”ל: מצאתי כתוב, כל מצוה שמצוה בו מבשלוחו, ולא סגיא דלא איהו קעביד - מברך להבא, כמו להתעטף בציצית, להניח תפילין, לשמור [נראה כוונתו - 'לשמור חקיו' (ראה ברכות מד:)] ולישב [בסוכה], אבל מצות העשויות על יד כל אדם, למול, נטילת ידים, לולב, ותפילה, מברך כלשון הזה - 'על השחיטה' על מקרא מגילה כו', עכ”ל.

וצריך עיון, מאי שנא לולב, דהא גם לולב צריך ליטול בעצמו. ואולי כוונתו, דרק מה שהוא בעצם מצוה שעל גופו - כעטיפת ציצית ותפילין, הוא דמברכין בלמ”ד, ומה שאין כן לולב דהיה אפשר על ידי שליח - לעשות שליח ליקח הלולב, דלקיחת הלולב לאו מצוה שעל גופו היא, ועל כן אף דמגזירת הכתוב ד'ולקחתם' בעינן לקיחה בעצמו, מכל מקום מברכין ב'על'.

ומה שכתב 'נטילת ידים', נראה כוונתו דיכול אחר לשפוך המים על ידיו, ויוצא בכך.

ומה שכתב 'תפילה' צריך עיון, דלא מצינו כלל ברכה על תפילה. ואולי יש כאן גם כן איזה טעות סופר בדבריו, דבסימן שס”ג שם (ד”ה על: ד”ה על נטילת) חשב בעצמו נטילת ידים ולולב דברים שההכרח לעשותן בעצמו, והיה ראוי להיות ברכתן בלמ”ד, אלא שיצאו מן הכלל, עיין שם.

מילי דאבות

פנינים על פרקי אבות

אוצרות יוסף דרוש ח

בל”ג בעומר נשלם כבוד המקום ופסקה
מיתת תלמידי רבי עקיבא

ומורא רבן כמורא שמים (פ”ד מ”ב).

טעם למה שפסקה מיתת תלמידי רבי עקיבא בל”ג בעומר (ראה טורי זהב א”ח סימן תצג ס”ק א-ב) דעניינו הודיה (ראה אוצרות יוסף שם פסקא יג), כי העונש היה על שלא נהגו כבוד זה בזה, דהוא פגם בכבוד שמים לפי סברת רבם - רבי עקיבא, דדורש (פסחים כב:) 'את ד' אלקי”ך תירא' (דברים י, יג) - לרבות תלמידי חכמים, דמורא תלמידי חכמים כמורא שמים (ראה רש”י אבות שם ד”ה ומורא), ואם כן הוא הדין כבוד תלמידי חכמים וכבוד שמים.

ועבור שפגמו בכבוד המקום לכן היה העונש מיתה, שנשלם על ידי זה כבוד המקום, על דרך 'ונקדש בכבודי' (שמות כט, מג), בשעה שהקדוש ברוך הוא עושה דין במקדשיו מתעלה ומתהלל - גמרא זבחים (קטו:), וזהו 'ונקדש בכבודי', היינו שנקדש בשביל הכבוד, כדי שיושלם הכבוד, כי חטא בני אהרן היה גם כן פגם בכבוד הרב - מורה הלכה לפני רבו (ראה עירובין סג:), דהוא כבוד המקום, ועל כן על ידי שהיה בהם דין זה, היה זה התיקון - שנשלם הכבוד, כי מתעלה ומתהלל, ודו”ק היטיב.

ועל כן בל”ג בעומר דענינו הודיה, והודיה הוא גם כן כבוד המקום - כמו שנאמר (יהושע ז, ט) 'שים נא כבוד לד' וגו' ותן לו תודה, ועל כן נשלם כבוד הנפגם על ידי זה, ולכן היה ל”ג בעומר תיקון החטא, ודו”ק היטיב.

תורתו מגן לנו

לקט פנינים בביאורי מימרות דרבי שמעון בר יוחאי

במשנת רבינו הגה"ק רבי יוסף ענגיל זי"ע

~ מתוך: אוצרות יוסף דרשות; מאמרים; בית האוצר; גלינוי הש"ס; שב דנחמתיא ~

יפיל עצמו לכבשן האש' הוא דין גמור

בכתובות (סו:), אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, נוח לו לאדם שימסור עצמו לכבשן האש, ואל ילבין פני חבירו ברבים, מנא לן, מתמר, דכתיב (בראשית לח, כה) 'היא מוצאת'.

לימוד זה איננו ענין מוסרי לבד, רק הוא לימוד של דין גמור (עין תוספות סוטה י. ד"ה נוח), וגם להקל, שהרי הטלת עצמו לכבשן האש היא עבירה מאד עצמו לדעת, ונלמד מ'אך את דמכם לנפשותיכם אדרוש' (בראשית ט, ה) - אזהרה לחונק את עצמו (ראה ב"ר לה, יג), ועם כל זה ילפינן מתמר להקל דמות - והוא גם מצוה - להפיל עצמו לכבשן האש לבל ילבין כו', וכמעשה המובא בכתובות שם, עיין שם.

והטעם מבואר **בשערי תשובה** לרבינו יונה (שער ג אות קלט), דהוא משום דמלבין פני חבירו כשופך דמים, דקחזינן דאול סומקא ואתי חיורא, וכמבואר שלהי הזהב (בבא מציעא נח:), ועל כן הוי ליה אביריהו דשפיכות דמים דהוא ביהרג ואל יעבור, דשלש עבירות - עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים - הוו אינהו ואביריהו ביהרג ואל יעבור (סנהדרין עד:).

שפתותיו דובבות בקבר - הנפש מחוברת אל הגוף לאחר מיתה

בספרי חכמי האמת מבואר, דנשאר ענין ומציאות רוחני מן הנפש מחובר אל הגוף תמיד עד עמד בתחיה, והוא נקרא 'רשימו' והבלא דגרמי, וכמבואר **בעץ חיים** שער רפ"ח ניצוצין (שער יח פרק א ד"ה ואל), ועוד בכמה דוכתי (שער כב פרק ב ד"ה ולהיות; שער הפסוקים שמואל א ד"ה ובוה תבין סוד).

ועיין עוד בעץ חיים שער טנת"א (שער ה פרק ה ד"ה ו"ס) שכתב וז"ל: לכן הנפש משעת זריעה אינה נפרדת לעולם מהחומר, ואף כי אחרי מותו נפש עליו תאכל עד תחיית המתים כו', עכ"ל. ועוד שם באותו פרק (ד"ה והנה) וז"ל: ואז בבטן האשה נכנסת הנפש בתשעה חדשים מעט מעט, וכשנגמר - נולד, לכן גם אחר מיתה חופפת על עצמות ולא בתוכם, כמו הבל דגרמי דאשתאר בחבורא גו גרמאי כו', עכ"ל.

ורמזו גם כן באומרים ז"ל (יבמות צז:), דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, האומר דבר שמועה בשם תלמיד חכם הנפטר, אי שפתותיו דובבות בקבר, והוא ענין המשכה שממשיכין מנפשו אל גופו. ואילו לא היה שום חיבור עוד לנפש אל הגוף, אזי לא היה אפשר להמשיך עוד הנפש אל הגוף על ידי הדבר תורה שאומרים מפיו, דכמו שאין הנפש נמשכת אל גופו של מת אחר או אל איזה חומר אחר מן החומרים על ידי הדבר תורה שאומרים בשמו, כן לא היה ראוי לה להמשיך אל הגוף אשר היתה בו בחיים חיותה - אילו כבר פסק כל חיבורה אליו ולא היה לה שום חיבור עוד עמו, כי אז הלא הגוף הזה כשאר הגופים יחשב, ומדוע תומשך

(א) המשיך לשון רש"י שם: "למה מקום אחד לשחיטה, מפני כבוד הבריות, שעולה באה נדבה והחטאת באה על חטא, ואם היה המקום מיוחד לעזרה לשחוט שם את החטאת, מיד ידעו הכל

הנפש יותר לתוכו מאל תוך שאר הגופים. ועל כרחק, דיש אל הנפש חיבור מה אל הגוף תמיד, ושלא פסק החיבור מכל וכל, וכמובן.

הכנעת התשובה שקולה כיסורי הגוף

בש"ס ברכות (ה:), תניא רבי שמעון בן יוחאי אומר, שלש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל, וכולן לא ניתנו אלא על ידי יסורין, תורה וארץ ישראל ועולם הבא, עכ"ל הגמרא.

וזוכין לאלו השלש על ידי יסורין, וגם על ידי תשובה - דהוא גם כן יסורין, כי ההכנעה שהבעל תשובה נכנע ומתמרמר בלבבו על חטאותיו שקולה כיסורי הגוף, וכמו שאמרו ז"ל בברכות (ו:), ואמר רבי יוחנן כו', טובה מדרות אחת בלבו של אדם יותר מכמה מלקיות, שנאמר (הושע ב, ט) 'וְרָפָהָ אֶת מֵאֲהִבָּהּ וְגו' ואמרה אלאה ואשובה אל אישי הראשון כי טוב לי אז מעתה', וריש לקיש אמר, יותר ממאה מלקיות, שנאמר (משלי יז, י) 'תַּחַת גֵּרָה מִבְּיִין מִהֲכֹת כִּסִּיל מֵאֹהֶ'.

ומקראות הנ"ל מוסבים על תשובה, וכמו שנאמר 'ואמרה אלאה ואשובה אל אישי הראשון' וגו', והוא מה שישבו ישראל להשם יתברך אחרי שנתרחקו ממנו (עין תרגום יונתן ורד"ק הושע שם ד"ה ואמרה). וכן הכתוב 'תחת גערה במבין' הכוונה על גערת התשובה (עין מאירי ברכות שם ד"ה קבלת), ולכן נאמר 'במבין', כי התשובה מיוחסת אל הבינה, וכש"ס מגילה (יז:), ומה ראו לומר תשובה אחר בינה (בתפלת שמונה עשרה), דכתיב (ישעיה ו, י) 'ולבבו יבין ופאו ופאו'.

ועל כן כמו שזוכין לאלו השלשה דברים - תורה וארץ ישראל ועולם הבא - על ידי יסורין, כך זוכין לזה על ידי יסורי הכנעת ורידיו התשובה, שהאדם רודה את עצמו בלבו.

מדוע אין האונן שלם חסרון מעלת הדעת מפסיד בהבאת קרבנות

במועד קטן (טו: ועיין זבחים צט:), אונן אינו משלח קרבנותיו, דתניא רבי שמעון אומר, 'שלמים' (ויקרא ג, א) - בזמן שהוא שלם הוא מביא, ולא בזמן שהוא אונן. וראוי להבין מדוע אין האונן נקרא 'שלם' - רק 'חסר'. וגם, מהו ענין החסרון הזה המפסיד בהבאת קרבנות.

והנה רש"י (מועד קטן שם ד"ה שלמים) כתב: בזמן שהוא שלם - בדעתו, שדעתו מיושבת עליו, עכ"ל. נראה כוונתו, כי אם אין האונן נקרא 'שלם', זה מורה על כי חסר לו אז מעלת הדעת, וזה לפי מה שאמרו בנדרים (מא: וראה ויקרא ו, ו), דעה חסרת מה קנית, דעה קנית מה חסרת, אם כן תואר 'חסר' יתכן רק לאשר אין לו מעלת הדעת, כי אם דעה קנה - אי אפשר שיהיה חסר עוד שום דבר שבעולם, כי דעה קנית מה חסרת, ועל כן

שחטאת היא זו, והיו מלבינים של זה פנים, אבל עכשיו שנשחט החטאת במקום העולה, כסבורין העם שהיא עולה, ואינם יודעים בחטאו של זה. אמרה חנה, כיון שהקדוש ברוך הוא חס על כבוד

תואר 'חסר' יורה חסרון הדעת, ועל כן אומרים על האונן שאינו 'שלם' - רק 'חסר', יורה חסרון הדעת.

ועל כן החסרון הזה שפיר מפסיד בהבאת קרבנות. וזה על פי מה שאמרו בברכות (נג:), אמר הקדוש ברוך הוא, בין טוב לרע אינם מבחינים, והם מביאין קרבן לפני (בתמיה), עכ"ל הגמרא. ובספר **יד אליהו** להגר"א ז"ל (ברכות שם ד"ה א"ר: ביאורי אגדות פיג אות ו) כתב, וז"ל: בין טוב לרע אינם מבחינים - כי אין להם דעת (כוונתו כי עיקר הבדלה בין טוב לרע הוא בדעת, כנודע **בחכמת האמת** (ראה עץ חיים שער מח פרק ב: שער הפסוקים פרשת בראשית סימן ב ד"ה גם לסבה), ורמזו בדבריהם ז"ל ברכות (ירושלמי פ"ה ה"ב), שעל כן תיקנו הבדלה בברכת חונן הדעת, לפי שאם אין דעה - הבדלה מניין, ועל כן אם אינם מבחינים בין טוב לרע, זה יורה שאין להם דעת), ואין קרבן אלא בדעת כו', עכ"ל ז"ל. ומבואר כי חסרון מעלת הדעת מפסיד בהבאת קרבנות.

'מלך בירושלים' - כשהמלוכה ב'מלכות' היא יותר אלוקית ועצומה

נודע על פי יסוד **חכמי האמת** (עין זוה"ק לך דף צד: שם שלח קעצ:) כי ירושלים היא בחינת המלכות.

והנה, הבנתי אני העני - על פי יסוד חכמי האמת הנ"ל - דברי המדרש רבה קהלת (א, ב) על הכתוב (שם א, א) 'דברי קהלת בן דוד מלך בירושלים', וז"ל: תני רבי שמעון בן יוחאי, אשרי מי שזכה למלוך במקום מלכות, להלן כתיב (דברים א, ד) 'אשר יושב בעשתרות באדריעי', ברם הכא 'מלך בירושלים', במקום מלכות, עכ"ל המדרש.

ואינו מובן כלל, דמה הוא הזכות אם מולך במקום מלכות, הרי רוב המלכים ככולם הם מולכים ודרים בעיר המלוכה שלהם, ואיך שייך לומר על זה 'אשרי מי שזכה' כו'. וגם בוודאי לא יאמר התנא רבי שמעון בן יוחאי אשרי מי שזכה כו', כי אם על דבר שיש לו מעלה אלקיית וכמובן, ואילו הדריה בעיר המלוכה הרי הוא רק מעלה אנושית בעניין המדיני.

ואולם על פי יסוד חכמי האמת הנ"ל מובן לנכון, כי בהיות ירושלים עיר הקודש בחינת ספירת המלכות, לכן אם המלוכה הוא בירושלים אזי היא יותר אלקיית ויותר עצומה במעלה, וכמובן.

וזהו שדייק **רבי שמעון בן יוחאי**, דמדהוי ליה למכתב 'דברי קהלת בן דוד מלך ישראל', דמאי נפקא מינה אנה הוא דר אם בירושלים או בעיר אחרת, ומדכתיב 'מלך בירושלים', מוכח דדבר זה היא מעלה בעניין המלכות אם הוא בירושלים. ולכן בא רבי שמעון בן יוחאי להודיע הטעם, שהטעם הוא מפאת היות ירושלים מקום המלכות, רצה לומר שהוא בחינת ספירת המלכות, ודו"ק.

אם חנה תיקנה תפלה בלחש

בסוטה (לב:), אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, מפני מה תקנו תפלה בלחש וכו'. וברש"י (ד"ה מפני) כתב: שיהא אדם אומר תפלתו בלחש, כדאשכחנא בחנה יוקולה לא יִשְׁמָעִי (שמואל א, א, יג: עין ברכות לא).

ועיין ספר הפרדס לרש"י (סימן נו) דהביא קרא דחנה יוקולה לא ישמע, וכתב על זה, והיא ממי למדה לעשות כן, מהקדוש ברוך הוא שצוה (ויקרא ו, יח) 'במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת' כו"א, עכ"ל.

וקצת קשה, דאם כן הוה ליה למימר כאן, מפני מה תקנה חנה תפלה בלחש. ואולי הכוונה על חנה וחכמי הדור שהסכימו לה.

הבריות, אף אנו צריכין לחוס ולהתפלל כל תפלותינו בלחש, ואז אם יתוודה אדם תפלתו או ישאל צרכיו, אינו מתבייש, שאין אדם יודע מה שבלבו."

מהות הכהונה וקדושתה (א)

מעלות הכהונה ♦ קדושת הכהונה ♦ פגימת וחסרון קדושת הכהונה ♦ זנות שפוסלת לכהונה

יתר על כן העמיק הרחיק לבאר, כי "זנות הוא מהות היפייכי ומתנגד למהות כהונה, דהא חזינן דכהנת שזינתה אזי הזנות מפקיע ומסלק קדושת הכהונה, ואם כן הרי יש לנו לדון מזה דהוא היפייכי ומתנגד לקדושת הכהונה", **גבורות שמונים** (אות סה ד"ה וא"כ)¹. וטעם אחר ביאר בזה, משום ש"קדושת המקדש הוא היפייכי ומתנגד למהות המתועב של הסוטה, וכיון דקדושת כהונה עניינו אחד עם קדושת המקדש, אם כן כמו שמהות הסוטה מתנגד והיפייכי לקדושת המקדש, כמו כן הוא מתנגד והיפייכי לקדושת הכהונה" (שם).

וגדול כח הפסול המתהווה מחמת הזנות, עד ש"כהנת שזינתה, נעשית זרה לגמרי, ואף על גב דבליה אין זנות פוסל בהקדושת לוייה, והיא לוייה עדיין, וכהנת היא גם כן לוייה, מכל מקום כשזינתה גם קדושת לוייה פקעה מינה. דרך בקדושת הלוייה אין הזנות מתחיל לפגום כלל, אבל בקדושת כהונה כיון דבו הוא פוגם, לכן מחללו לגמרי, ואפילו קדושת לוייה אין נשאר", **גבורות שמונים** (אות סד ד"ה ואולם)².

ענף מרכזי מענפי קדושת הכהונה, הוא אזהרתם על **טומאת מת**, שהפליג בזה רבינו לומר כי "עיקר מעלת הכהונה במה שמוזהרין על הטומאה, ועל כן הטהרה הוא עיקר ענין הכהן", **גליוני הש"ס** (ירושלמי זרעים כרך א אות כא). ומה שדווקא טומאת מת פוגמת מעלת הכהונה, כתב רבינו כי יש בה "טומאה הבלתי נודע לנו ענינה - אשר איננה בשאר הטומאות, וטומאה היא דייקא היא המחללת קדושת כהונה, מה שאין שאר הטומאות אין מחללים", **בית האוצר** (מערכת א כלל כ ד"ה ודע דעפ"י). יוצא מן הכלל הוא דין טומאת מת מצוה, ש"איננה חילול קדושת כהונה כלל, לא דהיא חילול - אלא שנדחה איסור החילול מן המצוה, רק דאינו חילול כלל" (בית האוצר שם)³.

לגבי כהן המטמא עצמו, חידש רבינו כי אינו עובר שתיים - משום מטמא ומתטמא, שכן "בשניהם ענין האיסור רק אחד הוא, דהתורה אסרה והזהירה מלחלל ולפגום קדושת כהונה על ידי הטומאה, וכהן המניח להתטמא מאחר גם כן עובר רק משום מטמא את עצמו - במה שמניח עצמו להתטמאות ומחלל על ידי זה קדושת כהונה שלו, והאחר המטמא גם כן עובר רק משום זה כמוהו במה שמטמא אותו ומחלל על ידי כן קדושת כהונתו", **אתון דאורייתא** (כלל כ)⁴.

(המשך בגליון הבא)

קדושת הכהונה. צא ולמד עד היכן מגיע כח קדושת הכהונה, ש"מתפשטת על כל האיסורים ביאה של הכהנים, ואף גם על אותם האיסורים שאינם ממצוות כהונה", **לקח טוב** (כלל ו פסקא קפט)⁵. ויתר על כן "מתפשטת לגמרי על כל המצוות של כהנים ואפילו אותם שאינם בעניני ביאה כלל, ואפילו על מצות שבת, שאינה מצות כהונה כלל" (שם פסקא קצב)⁶. וכן לענין איסור נבילה "דאינה ממצות כהונה כלל, גם כן מחמירין בה בכהן טפי מבישראל מפאת קדושתם היתירה - דריבה בהו רחמנא מצוות יתירות" (שם פסקא קצו)⁷.

עוד חידש ש"כמו דיש בתרומה עשה דשימור, כן יש עשה זאת בקדושת כהונה, וכמו שכתוב (במדבר ג, י) 'ושמרו את כהונתם...' והטלת מום בעצמו, דאכתי הוא כהן לאכילת תרומה וקדשים ולכל דבר, ורק לעבודה אינו כהן, הוי המום בזיון ומיעוט בקדושת כהונה הנשאר בו", **אתון דאורייתא** (כלל טו פסקא כב; לקח טוב כלל ו פסקא קצד). ואף "מה שהותר לכהן כניסת גופו לעזרה, לא הותר לו איסור הכנסת חולין בזה, כיון דגופו אינו חולין, רק 'קודש' מפאת הכהונה", **בית האוצר** (מערכת ב כלל יא ה' ד"ה ולפי")⁸.

כמה וכמה חידושים נפלאים חידש רבינו בענין **פגימת וחסרון קדושת הכהונה.** כמו הגדרתו המדויקת כי "קריאה ללוי בתורה לפני כהן, איננה חטא וחסרון בקריאה, רק הוא חטא ופגם בכבוד קדושת הכהונה", **לקח טוב** (כלל ה פסקא קסט)⁹. או חקירתו "בסיוע בבית המטבחים לקבל זרוע ולחיים כו' - אם הטעם משום בזיון קדשים, או משום בזיון קדושת כהונה", שו"ת **בן פורת** (ח"א סימן יא סוף ד"ה והנה)¹⁰.

וענין זנות שפוסלת לכהונה, הטעים רבינו שמחללת ופוגמת היא את עצם קדושת הכהונה, ד"נהי דעצם עבירת הזנות - מפאת היותה אשת איש - איננה עבירת כהונה, עם כל זה הרי יש בה עבירת כהונה גם כן, שהרי על ידי הזנות נעשית 'זונה' ונאסרת לכהונה ולתרומה, ואם כן הרי היא מחללת על ידי הזנות קדושת כהונה שלה", **לקח טוב** (כלל ו פסקא קצד)¹¹.

(ה) כדמוכח מדברי הגאון הרבי ר' יהונתן אייבשיץ ז"ל בספר **אהבת יהונתן** סוף פרשת אמור, על הפסוק - יחזקאל לז, מא - הנאמר בהפטר 'כל נבילה וטריפה וגו' לא יאכלו הכהנים', שהקשו במנחות מה. הא ישראל אכלי, וכתב הרבי ר' יהונתן לתרץ: "ויש לומר, **דהרמב"ם** (הלכות מלכים פ"ח ה"א) פסק דבמלחמה מותר לאכול נבילות. והיינו דהוא נגד היצר הרע, כמו יפת תואר דהותרה במלחמה (דברים כא, יא; עיין קידושין כא). ולעתיד יהיה מלחמת גוג ומגוג (ראה יחזקאל פרק לח-לט) מותרין ישראל לאכול נבילות, מה שאין כן הכהנים לא יאכלו, דכמו כן כהן אסור ביפת תואר (עיין קידושין שם)".

(ו) ומזה הטעם, אם הקדים וקרא ללוי ראשון ואחר לכהן, אין צריך לחזור ולקרוא - כדאיתא בשו"ת **נודע ביהודה** או"ח תנינא סימן יד ד"ה והשבת, אף אם נימא דבכל מקום שינוי הסדר מעכב.

(ז) ועל כן גדר אחר הוא - חמור יותר - מזנות כהן בת ישראל. והוסיף לבאר שם: "ופשטיה דקרא הכי דייק, 'ובת כהן כי תחל לזנות' (ויקרא כא, טו) - היינו שנתחלל קדושת כהונה שלה על ידי זנות, ועל כן שפיר זנות דכהנת הוי עבירה טפי מזנות דישאליה, ושפיר החמיר הכתוב בעונשה יותר מבישראלית".

(ח) ועל כן אין הכהן נעשה שליח שלה להקריב את מנחתה, דהויא

שמת על לוי לזית חן וחסד, ומכל אחיו פתר לו עשרתו, עמרם נבחר מדע לוי, אהרן קדוש ה' לשרתך קדשת (סדר העבודה, מוסף ליום הכיפורים).

קדושת הכהונה נשגבה ונעלית היא עד מאד, כמו שמצאנו **בכזרי** (מאמר ב אות כו) אשר "בחר אלקים לזה בני לוי, שהם הקרובים". ו**בחינוך** (מצוה רסט) כתב בביאור שורש מצות וקדשתו, "כי מכבוד האדון לכבוד משרתיו, ובכל עת פגדנו הכהנים נזכר ונקבע במחשבתנו כבודו ברוך הוא וגדלו..."¹². ובעל **העקידה** (ויקרא כא, א) הפליג ביותר בגודל מעלת הכהנים, כי "דוגמת המלאכים המשרתים לפניו - הם הכהנים המשרתים בבית המקדש", עיין שם שמונה והולך ענינים בהם שווה עבודת הכהנים לעבודת המלאכים, ובתורת המהר"ל **מפרא** ז"ל (דרך חיים פ"ד מ"ג) מצאנו ביטוי עילאי אודות קדושת הכהונה, בתוך אריכות דבריו שמבאר הענין שקדושת הכהונה עוברת בירושה מאב לבן: "כי יש לכהנים קדושת הגוף, שהכוונה בזה, שהגוף שלהם נמשך ממדריגה עליונה אלקית".

תורת הכהנים מקיף ענינים רבים במרחבי התורה, החל מסדר זרעים שם מוצאים רבים מעניני מתנות כהונה, עובר דרך סדר נשים בו ישנם הלכות רבות מאיסורי חיתון המיוחדים לזרע הכהונה, עד כמובן סדר קדשים הסובב כולו סביב פעולתם בבית המקדש, זאת לבד מקומות רבות בהם נשזרו דינים שונים הנוגעים לבני אהרן. וכמו בש"ס כן בתורתו של רבינו הגה"ק רבי **יוסף ענגיל** זצ"ל, נפזרו ובאו חידושים רבים במהות הכהונה וקדושתה. יצאנו איפוא ללקט כעמיר גורנה חידושים ביאורים והגדרות מענין זה.

ראשית דברינו נתפתח **במעלות הכהונה** דרך אגדה, והוא מה שביאר לנו רבינו, "דמהות הכהן היא 'משפיע' שהיא במדת החסד, 'תמיך ואור'ך לאיש חסידך' (דברים לג, ח), וענינו במדת אהבה, דעבור ההשפעה אוהבים, לעומת הלוי שענינו דין ויראה, ולכן הלויים מסייעים לכהנים, כענין שמאל מסייע לימין", **אוצרות יוסף** (דרוש ה)¹³. קרוב לזה ביאר גם כי "כהונה עניינה איחוד הכלל - אהרן אוהב שלום ורודף שלום, ולא נתכהן פנחס עד ששם שלום בין השבטים" (שם דרוש ד)¹⁴.

(א) ראה שם שביאר לפי זה כמין חומר טענת קרח, שמאחר ומדות אהבה ויראה כלולים זה מזה, אם כן שוב שניהם שוים וראויה העבודה כמו לכהן, וביאר בזה **המדריש פליאה** - הביאו החיד"א **בחומת אנך** אות א - 'מה ראה קרח לחלוק על משה - פרשת פרה אדומה ראה, עיין שם.

(ב) והוסיף לבאר שם: "וזהו משנה בפרת חטאת (זבחים קיב), עד שלא הוקם המשכן - המאחד - היו במות מותרות ועבודה בבכורות, משהוקם המשכן ונאסרו הבמות וצריכים כולם להקריב במשכן אחד - דהוא מאחד וכמו שכתבתי כבר (אוצרות יוסף דרוש ד פסקא ל) בשם **מהר"ל ז"ל** (נתיבות עולם נתיב השלום פרק ב ד"ה ובפרק), לכן מפאת זה עבודה בכהנים, דמדתם גם כן איחוד הכלל, ודו"ק".

(ג) וביאר בזה צד האיבעיא בקידושין כא; דעבד עברי כהן אין רבו מוסר לו שפחה כנענית, משום דשאני כהנים דרבי בהו רחמנא מצוות יתירות, ואף שיש בה רק לאו דלא תהיה קדשה - לדעת תוספות יבמות סא. ד"ה אין, שסתם שפחה אינה 'זונה' - שאינו לאו מיוחד לכהנים לבד, עיין שם.

(ד) וכפי שהוכיח מסנהדרין נא. דסלקא דעתך אמינא דבת כהן המחללת שבת תידון בשריפה - החמורה לרבי יהודה, והאיל ורבי בהו רחמנא מצוות יתירי, ואף שמצות שבת איננה ממצוות הכהונה.

ביום ל"ו לעומר שנת תרנ"א כתב ש"ב הגאון **רבי שמואל ענגיל** זצ"ל אבד"ק ראדומי שלא לרבינו הסכמה נפלאה לספר 'לקח טוב', ובו ענד לרבינו כתרים של תארים מופלגים ונדירים, כתובים בעט סופר משובח ובלשון מליצה נפלאה:

"...**יפה** נוף וחורש מצל. לשמע חכמתו כל אוזן תצל. שייף עייל שייף נפיק. על כל דבר ודבר מרגליות מפיק. מסיר שפה לנאמנים. ויקח טעם זקנים. חכו ממתקים שפתותיו שושנים. לשונו לשון הזהב ורוב פנינים. ה"ה כבוד גברא רבא ויקירא שאר בשרי נכד דודי, הרב הגאון חרף נפלא ובקי עצום, עיניו כיונים על אפיקי הש"ס, חכם ושלם איש חמודות, כבוד שם תפארתו מה"ו **יוסף ענגיל** נ"י ויפיע נצח.

את נועם מכתבך, בצירוף קונטרסך הנחמד בקראך שמו 'לקח טוב', לנכון הגיעני, לששון ולשמחת לבבי, ותעלונו כליותי בדבר שפתך מישרים, אורו עיני והאותיות צהלוני על פני, ונפשי תגיל ב'ד' אלקי"ם, כי הגיע חשקי ותאותי אלי, כאשר נכסוף נכספתי למתי תבוא לידי עת ושעת הכושר להתעלס במתק ודשן עדי, ולהשתעשע בצחות פלפוליו המצוחצחות, ונועם נאומיו הנעימים... כי **יוסף הוא המסביר** בסב"ר אל סביר יחדיו ידובקו במתק פלפולו הון, אשר לתוה"ק עשה כוונים, והרבה מקנתו לפי מעט השנים, ולאף תודות לך ידידי ש"ב אשר כבדתי בצוף דבשך מדובשה של תורה, בהחלק הזה אשר על הכלל כלו יצא..."

ורק בקדשי קדשים דאין נאכלין אלא בעזרה (ראה ויקרא ה, טו), שפיר יש לומר שאכלים מיושב, דיש לומר דמצות 'למשחה' וגוי המחייבת לאכול מיושב - דוחה איסור ישיבה בעזרה, ואם אינו דוחה, אזי אכלום שפיר מעומד, כיון דאי אפשר בענין אחר, וקיימו מצות 'למשחה' בענינים אחרים שהיה אפשר להן, כגון אכילה בצלי ובחרדל, כמבואר בכמה דוכתי (ראה זבחים צא, חולין קלב:).

מה שאין כן בקדשים קלים - דנאכלין לכתחלה בכל העיר (זבחים נה), אם כן שפיר אי אפשר לאוכלן בעזרה מפאת ממה נפשך הנ"ל, דאו שדוחין איסור ישיבה בעזרה ללא צורך, או שמבטלין מצות 'למשחה' וגוי וכנ"ל.

והתייב בבשר קדשים קלים, מה שאין כן לחמי תודה, לפי מה שכתבו תוספות בכורות (כו, ד"ה ואתי) דלא שייך 'למשחה' לגדולה - רק בבשר, עיין שם, אם כן שפיר היו רשאים לאכול לחמי תודה בעזרה מעומד, ושפיר קאמר בגמרא 'אטו לחמי תודה בעזרה מי לא מיתאכלי'.

מה שאין כן התוספות בסוגיין (יו: ד"ה אין שוחטים) הנ"ל, יש לומר דקאי אבשר קדשים קלים, ושפיר כתבו דלא שייכא אכילה בעזרה בקדשים קלים, עד כאן דברי התלמיד, והם דברים מתקבלים לכאורה.

הכל למעלה מן הזמן, ואין שם ענין הקדימה והאחור כלל, לכן שפיר אפשר שיחולו שני דברים זה סבה לזה וזה סבה לזה. הנה יש בזה קושי ההישג באמת, דהרי הסבה קודמת למסובב, וקדימת סבה למסובב היא קדימה כקדימת הזמן, עיין **ביאור מלות הגיון** להרמב"ם

מדוע נפסל הלחם מאחר שמקדש המקום ♦ **מדוע אין אומרים קדושין ומתקדשין כאחד**
אינא בגמרא (טו:), כיצד מהלכות, רבי חייא ורבי שמעון ברבי, חד אמר זו כנגד זו, וחד אמר זו אחר זו כו'. תנן (לעיל יד:), הפנימית נאכלת והחיצונה נשרפת, בשלמא למאן דאמר זו אחר זו, אמתו להכי פנימית נאכלת, משום דאתא חיצונה קמה וקדשה לה, אלא למאן דאמר זו כנגד זו - תרוייהו בהדי הדדי קא מקדשי כו'.

וברשב"א (ד"ה בשלמא) הקשה, דאם כן דהחיצונה נפסלת ביוצא, אם כן איך מקדשת, וז"ל הרשב"א: ומיהו אכתי תמיה לי, הלא בתחלת יציאה נפסלת - שיצאה, ואיך תקדש אחר שנפסלה, אף על פי שהיתה קדושה מעיקרא, והא אמרינן לעיל גבי שתי הלחם של עצרת - נבנייה למחר ונקדשה למחר איפסלי להו בלינה, כלומר, וכל שנפסלה אין מקדשת, ואם כן מאי שנא. ויש לומר, התם שנפסלה קודם קידוש, אבל הכא הכל בא כאחד, עכ"ל.

וצריך עיון עדיין, דאם כן אמאי נפסלת כלל, נימא נמי דתרוייהו באין כאחד - דמקדש המקום, וכיון דמקדש אין נפסל כלל ביוצא, והרי זה כהך דסנהדרין (טז: ויומא יב:) דעבודתן מחנכת, דהוא ג"כ כן, וירושלמי יומא (פ"ג ה"ה), כאחת הן קדושין ומתקדשין. ואם אומרים כאחת הן קדושין ומתקדשין, כל שכן שיש לנו לומר כאחת הן קדושין, ואין קדושתם נפקעת על ידי פסול יוצא, כיון דהמקום מקודש ואינו 'יוצא' כלל, ובאתי רק להעיר.

ואולם יש לומר דאמרינן כן באמת, ואך דעם כל זה אינה נאכלת - רק נשרפת, משום דלגבי אכילה לא אמרינן הך ד'באין כאחד', ורק לענין שיקדש המקום - דהקדושה עניינה דבר של גבוה - שפיר בכחו לקדש, דכלפי גבוה יתברך אמרינן הך ד'באין כאחד', ומה שאין כן לגבי אכילת אדם אין אומרינן כן, ולכן אין לה כשרות לגבי אכילה, ולכן נשרפת².

אכילת קדשים קלים בעזרה

אמר לי תלמידי האברך חרף ובקי **מה' יוסף חיים דוד ריב** נ"י מפה, ליישב קושיה **המשנה למלך** הלכות שחיטה (פ"ב ה"ג ד"ה כתבו), על מה שכתבו התוספות בסוגיין (יו: ד"ה ואין שוחטים) דאכילה בעזרה לא שייכא בקדשים קלים. והקשה מסוגיין לעיל (טו:), אטו לחמי תודה בעזרה מי לא מיתאכלי, עיין שם.

ואמר תלמידי הנ"ל לתרץ, דאי אפשר לאכול קדשים קלים בעזרה, דממה נפשך, אם יאכלם שם מיושב, הרי יעבור איסור ישיבה בעזרה, דאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד (יומא כה). ואם יאכלם מעומד נמי, הא מבואר בגיטין (ע:), שלשה דברים מתישין כחו של אדם, האוכל מעומד כו', ואם כן כיון דמתיש כחו של אדם אין זה אכילה דרך גדולה, ובקדשים הא בעינן 'למשחה' (במדבר יח, ח) - לגדולה, כדרך שהמלכים אוכלין (סוטה טו:).

(שער יב), ואם כן הרי המסובב מאוחר אל סבתו, ואם כן איך שוב אפשר שהמסובב יהיה סבה אל סיבתו אחרי שהוא מאוחר אליו, ואין יהיה המאוחר סבה אל הקודם... ואולם כל זה הוא רק לגבי האדם, שהוא תחת הזמן ומושב הקדימה והאחור, ומה שאין כן כלפי מעלה, ששם

דברי הרדב"ז בטעם שאין הקטורת קדושת הגוף ♦ **אם הטעם משום שאין מכפר** ♦ **דבר הבא מתרומת הלשכה - אם ראוי שיהיה בו קדושת הגוף** ♦ **קדושת הקטורת היא פנימית ודקה ואין ראוי להשהותה בסוגיין** (י:), שאני קטורת דקדושת דמים הוא.

עיין שו"ת **רדב"ז** (ח"ב סימן תרצו) מה שכתב שם, דכיון דאין הקטורת בא לכפר על עון - לית ביה קדושת הגוף.

וצריך עיון גדול, דאם כן אשם נזיר ומצורע ומנחת העומר וקנאות, דגם כן אינם באים לכפר - רק להכשיר (ראה מנחות ד:), ולהתיר (ראה שם ה:), ולברר עון (ראה זבחים מד:), וכן תודה ושלמים דגם כן אינם באים לכפרה, היה ראוי שלא יהיה בהם גם כן קדושת הגוף, וזה מיפרך מכוליה הש"ס.

וכן מה שכתב שם, דכיון דבא מתרומת הלשכה (ראה כתובות קו:), ראוי שיהיה בו קדושת הגוף מפאת זה, גם כן צריך עיון, דמעונו תרומת הלשכה ניתנים גם לדברים דלא שייך בהו קדושה כלל - כמבקר מומין ודכוותיהו הנחשבים בכתובות (קו-קו:), ועיין רש"י לקמן (טו: ד"ה בשחיטת) דכתב: אף על פי שבאים מתרומת הלשכה, קדושת דמים היא זו כו'. וכן הוא במקומות אין מספר (ראה רש"י מנחות מז. ד"ה היינו; תוספות בבא קמא עז: סוף ד"ה אומר).

ועיין שם ברדב"ז עוד חידוש, דאף על גב דקטורת צריך כלי (ראה להלן יא:), אפשר שאין הכלי מעכב, עיין שם היטב.

ואולם הטעם האחרון שנתן שם, דמתוך שקדושת הקטורת דקה ופנימית יותר מכל הקרבנות, שהרי לא היה קרב בהמזבח הפנימי - רק הוא (ראה שמות ל: ז: טו), לכן אדרבה לא היתה קדושה קדושת הגוף עד שעת מצותה דהיא הקטרתה, דאין ראוי להשהות קדושה פנימית כזאת, ומה גם זמן ארוך כזה שהיה נעשה משנה לשנה (ראה כריתות ו:), ועל כן אין ראוי שיתקדש רק בעשות מצותו מיד - לא שיושהו בקדושתו, עיין שם היטב, הוא טעם מסתבר מאוד.

ביאור שיעור חיוב נטמא בעזרה 'בכדי השתחואה' **מצינו** בנטמא בעזרה, דהחייב - בהשתחואה או ששהה בכדי השתחואה, עיין בסוגיין (יד: טו:), וקשה, מדוע נתלה השיעור בכדי השתחואה, ולא הוזכר זמנו בהדיא. **ואך** עניין הדבר דעיקר החיוב רק בהשתחואה, דהשתחואה הוא ביטול לקדושה, וכשמבטל עצמו עם הטומאה שבו לכן מתחייב על זה. ועל כן עניין השיעור בשהיה בכדי השתחואה, הוא גם כן רק מפאת דהזמן עצמו שיש בו אפשריות השתחואה - יש לשהית הזמן עצמו גם כן עניין ההשתחואה, ולכן מתחייב גם על שהיית הזמן. ועיקר הטעם רק מפאת דהוא זמן דכדי השתחואה, ויש בו עניין ההשתחואה מכח זה, וחשוב השתחואה, ועל כן הוזכר בכדי השתחואה, וכמבואר אצלי בזה במקום אחר בארוכה בעזרתו יתברך.

(א) וכפי שיבאר **בבית האוצר** מערכת ב כלל ט אות ג ד"ה ואולם: "דבאמת להיות שני דברים זה סבה לזה וזה סבה לזה. הנה יש בזה קושי ההישג באמת, דהרי הסבה קודמת למסובב, וקדימת סבה למסובב היא קדימה כקדימת הזמן, עיין **ביאור מלות הגיון** להרמב"ם

ההבטחה האחרונה שמחוללת פלאים:

"כל מי שיסייע בהדפסת החיבורים שלי, אהיה לו למליץ יושד בעולם העליון"
(הבטחתו של רבינו ז"ע סמוך להסתלקותו, באוני חתנו הגה"צ רבי יצחק מענדל מארגנשטערן זצ"ל - מייסד וראש חברת 'אוהבי תורה' להוצאת ספרי רבינו)

לרכישת הספרים (במשלוח עד הבית), לקבלת הגליון ולתרומות:
טל: 1800-200-855 | דוא"ל: ot035104720@gmail.com